SODBA SODIŠČA (drugi senat)

z dne 26. oktobra 2006 *

V zadevi C-302/05,

zaradi tožbe zaradi neizpolnitve obveznosti na podlagi člena 226 ES, vložene 28. julija 2005,

Komisija Evropskih skupnosti, ki jo zastopata B. Schima in D. Recchia, zastopnika, z naslovom za vročanje v Luxembourgu,

tožeča stranka,

proti

Italijanski republiki, ki jo zastopa I. M. Braguglia, zastopnik, skupaj z Massellom Duccijem Terijem, avvocato dello Stato, z naslovom za vročanje v Luxembourgu,

tožena stranka,

* Jezik postopka: italijanščina.

SODIŠČE (drugi senat),

v sestavi C. W. A. Timmermans, predsednik senata, R. Schintgen, P. Kūris, J. Klučka (poročevalec) in G. Arestis, sodniki,

generalni pravobranilec: M. Poiares Maduro,
sodni tajnik: R. Grass,

na podlagi pisnega postopka,

na podlagi sklepa, sprejetega po opredelitvi generalnega pravobranilca, da bo v zadevi odločeno brez sklepnih predlogov,

izreka naslednjo

Sodbo

1 Komisija Evropskih skupnosti s tožbo Sodišču predlaga, naj ugotovi, da Italijanska republika s tem, da je določila, da je treba klavzulo o pridržku lastninske pravice potrditi na vsakem računu za zaporedne dobave z določenim datumom, ki je predhoden glede na rubež in je pravilno vpisan v poslovne knjige, ni izpolnila obveznosti iz člena 4(1) Direktive 2000/35/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 29. junija 2000 o boju proti zamudam pri plačilih v trgovinskih poslih (UL L 200, str. 35).

Pravni okvir

Skupnostna ureditev

2 Namen Direktive 2000/35 je uskladiti zakonodaje držav članic glede boja proti zamudam pri plačilih v trgovinskih poslih med podjetji ali med podjetji in državnimi organi za dostavo blaga ali izvajanje storitev za plačilo.

3 Člen 1 te direktive določa:

„Ta direktiva se uporablja za vsa plačila kot prejemke v zvezi s trgovinskimi posli."

4 Člen 2 te direktive določa:

„Za namene te direktive:

1. ‚trgovinski posli' so posli med podjetji ali med podjetji in državnimi organi, ki vodijo k dostavi blaga ali izvajanju storitev za plačilo,

[…]

3. ‚pridržek lastninske pravice' pomeni pogodbeni dogovor, po katerem si prodajalec pridrži lastninsko pravico na blagu, dokler ni cena v celoti plačana;

[…]"

5 Člen 4(1) Direktive 2000/35 določa:

„Države članice zagotovijo v skladu z nacionalnimi določbami, ki se uporabljajo in ki jih določa mednarodno zasebno pravo, da prodajalec obdrži lastninsko pravico na blagu, dokler ni v celoti plačano, če je bila klavzula o pridržku lastninske pravice izrecno dogovorjena med kupcem in prodajalcem pred dostavo blaga."

6 V uvodni izjavi 21 te direktive je navedeno:

„Upnikom bi radi zagotovili tak položaj, da bi lahko brez diskriminacije uveljavljali pridržek lastninske pravice v celotni Skupnosti, če je klavzula o pridržku lastninske pravice veljavna glede na nacionalne določbe, ki se uporabljajo in ki jih določa mednarodno zasebno pravo."

Nacionalna ureditev

7 Prodaja s pridržkom lastninske pravice je v italijanskem pravu urejena s civilnim zakonikom, knjiga IV, naslov III, poglavje I, odstavek 3.

8 Člen 1523 tega zakonika z naslovom „Prenos lastninske pravice in nevarnosti“ določa:

„Pri prodaji na obroke s pridržkom lastninske pravice postane kupec lastnik stvari v trenutku plačila zadnjega obroka cene, vendar trpi nevarnosti, povezane s stvarjo, od trenutka njene dostave.“

9 Člen 1524(1) tega zakonika določa, da pridržek lastninske pravice učinkuje nasproti kupčevim upnikom le, če je bil določen pisno v dokumentu z določenim datumom, ki je predhoden glede na rubež. Odstavka 2 in 3 istega člena urejata mehanizem uveljavljanja te klavzule nasproti kupcem, bodisi kadar gre za prodajo strojev, katerih vrednost je večja od 30. 000 ITL (približno 16 EUR), bodisi kadar gre za premičnine, ki so vpisane v javnem registru.

10 Člen 11(3) Decreto Legislativo št. 231 z dne 9. oktobra 2002 (v nadaljevanju: zakonska uredba) predpisuje:

„Pridržek lastninske pravice iz člena 1523 civilnega zakonika, ki izhaja iz predhodnega pisnega dogovora med kupcem in prodajalcem, učinkuje nasproti kupčevim upnikom le, če je potrjen na vsakem računu za poznejše dobave z določenim datumom, ki je predhoden glede na rubež in je pravilno vpisan v poslovne knjige.“

Predhodni postopek

11 Na Komisijo je bila naslovljena prijava, v kateri je prijavitelj zatrjeval, da člen 4 Direktive 2000/35 ni bil pravilno prenesen v italijansko ureditev. Prijavitelj je trdil, da člen 11(3) zakonske uredbe nalaga prodajalcu precejšnje administrativne stroške.

12 Potem ko je Komisija Italijansko republiko pozvala k predložitvi stališč o tej določbi nacionalne ureditve glede na člen 4 omenjene direktive, je 18. oktobra 2004 izdala obrazloženo mnenje, s katerim je to državo pozvala, naj sprejme ukrepe, potrebne za uskladitev s tem mnenjem, v dveh mesecih od njegovega prejema.

13 Ker Komisija ni prejela odgovora, se je odločila vložili to tožbo.

Tožba

Trditve strank

14 Komisija trdi, da je člen 11(3) zakonske uredbe v nasprotju s členom 4(1) Direktive 2000/35, kot tudi z njenim duhom.

15 Po mnenju Komisije obveznost potrditi klavzulo o pridržku lastninske pravice na vsakem računu, da bi ta lahko učinkovala nasproti kupčevim upnikom, nalaga dodatno obveznost za prodajalca, ki mora v skladu z Direktivo 2000/35, da bi ostal lastnik blaga do celotnega plačila cene, skleniti dogovor o tej klavzuli s kupcem pred dobavo blaga.

16 Poleg tega naj bi bilo dejstvo, da mora biti v skladu s členom 11(3) zakonske uredbe datum računov določen in predhoden glede na rubež, prav tako neskladno s členom 4(1) Direktive 2000/35, ki poudarja predhodnost sporazuma, izrecno sklenjenega med kupcem in prodajalcem.

17 V odgovoru italijanska vlada zatrjuje, da je klavzula o pridržku lastninske pravice zasnovana kot dodatna klavzula v prodajni pogodbi, katere veljavnost ali učinkovitost ni odvisna od nobenega pogoja glede posebne oblike, saj je edini pogoj za veljavnost to, da je ta klavzula dogovorjena ob sklenitvi prodajne pogodbe.

18 Člen 11(3) zakonske uredbe naj bi bil sprejet za dopolnitev določb civilnega zakonika in se nanaša zgolj na ureditev glede učinkovanja klavzule o pridržku lastninske pravice nasproti kupčevim upnikom, in ne nasproti kupcem. Dopolnjeval naj bi le člen 1524(1) civilnega zakonika. Glede tega italijanska vlada poudarja, da se spremembe, vpeljane s členom 11(3) zakonske uredbe, nanašajo le na določene vrste prodajnih pogodb, zlasti na prodajo z zaporednimi dobavami, pri kateri se lahko dobava blaga časovno razdeli in lahko zajema blago, ki ga je mogoče posamično oceniti in ima veliko ekonomsko vrednost. Poleg tega še poudarja, da ta določba meri na določene

vzorce mešanih pogodb, pri katerih mora prodajalec izdati številne račune, ki so prav tako razporejeni v dolgem obdobju.

19 Kot zatrjuje italijanska vlada, je namen obveznosti potrditi klavzulo o pridržku lastninske pravice na dokumentih, ki potrjujejo naknadno izvršitev prvotne pogodbe, zlasti spoštovanje načela pravne varnosti in načela zaščite zaupanja oseb, ki vstopijo v pogodbeno razmerje s posestnikom stvari, katere lastnik je nekdo drug.

20 Na koncu se omenjena vlada sklicuje tudi na pravila dokazovanja, ki so določena v civilnem zakoniku. Iz sodne prakse italijanskega kasacijskega sodišča naj bi bilo razvidno, da se je mogoče sklicevati na vsa dejstva, da bi dokazali predhodnost nekega dokumenta. Zato ta sodna praksa upošteva med drugim dejstvo, da je oseba, proti kateri se namerava vložiti ugovor, s tem dokumentom seznanjena.

21 Glede zadnjega Komisija pripominja, da bi določnost datuma brez težav dokazala, vendar vztraja, da pogoji, predvideni v členu 11(3) zakonske uredbe, niso v skladu z določbami člena 4(1) Direktive 2000/35.

Presoja Sodišča

22 Da bi presodili utemeljenost tožbe Komisije, je treba analizirati člen 4(1) Direktive 2000/35 in raziskati, ali ta določba vpliva na pravila s področja učinkovanja klavzul o pridržku lastninske pravice nasproti tretjim osebam, ki jih je sprejela država članica.

23 Najprej je treba poudariti, da ta direktiva ne usklajuje vseh pravil, ki se nanašajo na zamude pri plačilih v trgovinskih poslih, saj ureja le nekatera posebna pravila za boj proti tem zamudam, na primer obresti ob zamudi pri plačilu (člen 3), pridržek lastninske pravice (člen 4) in postopek izterjatve nespornih terjatev (člen 5).

24 Poleg tega ta direktiva na več mestih napotuje na uporabo nacionalne ureditve. Taki so zlasti primeri, kot je razvidno iz uvodnih izjav 15 in 19 te direktive, različnih postopkov prisilne izvršbe na podlagi izvršilnega naslova, pogojev, zaradi katerih se prisilna izvršba iz tega naslova lahko ustavi ali zadrži, in načinov sklepanja pogodb.

25 Glede klavzul o pridržku lastninske pravice, za katere se napotuje na nacionalno ureditev, člen 4(1) Direktive 2000/35 določa, da države članice zagotovijo v skladu z nacionalnimi določbami, ki se uporabljajo in jih določa mednarodno zasebno pravo, da prodajalec obdrži lastninsko pravico na blagu, dokler to ni v celoti plačano, če je bila klavzula o pridržku lastninske pravice izrecno dogovorjena med kupcem in prodajalcem pred dostavo blaga.

26 Iz besedila te določbe je razvidno, da ta določa učinke klavzule o pridržku lastninske pravice glede na kupca in prodajalca, pri čemer zadnji lahko zadrži lastninsko pravico na blagu do celotnega plačila. Določba predpisuje kot pogoj veljavnosti take klavzule tudi, da mora biti izrecno dogovorjena med kupcem in prodajalcem pred dostavo blaga.

27 Treba je dodati, da se napotitev na nacionalne določbe, ki se uporabljajo in ki jih določa mednarodno zasebno pravo, kot to določa člen 4(1) Direktive 2000/35, nanaša na pogoje veljavnosti klavzule o pridržku lastninske pravice.

28 Na podlagi te določbe in v povezavi z uvodno izjavo 21 Direktive 2000/35 je zakonodajalec Skupnosti želel zagotoviti, da lahko upniki uveljavljajo klavzulo o pridržku lastninske pravice brez diskriminacije v celotni Skupnosti, če je ta klavzula veljavna glede na nacionalne določbe, ki se uporabljajo in ki jih določa mednarodno zasebno pravo. Možnost, da upniki lahko uporabijo take klavzule, se kaže kot poseben prispevek k boju proti zamudam pri plačilu v trgovinskih poslih.

29 Upoštevajoč besedilo člena 4(1) Direktive 2000/35 in cilja te direktive, na podlagi te določbe ni mogoče sklepati, da je njen namen vplivati na druga pravila kot tista, ki jih izrecno določa, prvič, možnost, da prodajalec in kupec izrecno skleneta klavzulo o pridržku lastninske pravice pred dostavo blaga, in, drugič, možnost, da prodajalec zadrži lastninsko pravico na blagu do celotnega plačila.

30 Torej so pravila, ki se obravnavajo v tem primeru in se nanašajo na učinkovanje klavzul o pridržku lastninske pravice nasproti tretjim osebam, na pravice katerih Direktiva 2000/35 ne učinkuje, še naprej izključno urejena v notranjih pravnih redih držav članic.

31 V teh okoliščinah je Italijanska republika s tem, da je določila, da je treba klavzulo o pridržku lastninske pravice potrditi na vsakem računu za zaporedne dobave

z določenim datumom, ki je predhoden glede na rubež in je pravilno vpisan v poslovne knjige, izpolnila obveznosti iz člena 4(1) Direktive 2000/35.

32 Zato je treba tožbo Komisije zavrniti.

Stroški

33 V skladu s členom 69(2) Poslovnika se neuspeli stranki naloži plačilo stroškov, če so bili ti priglašeni. Italijanska republika je predlagala, naj se Komisiji naloži plačilo stroškov, in ker ta s predlogi ni uspela, se ji naloži plačilo stroškov.

Iz teh razlogov je Sodišče (drugi senat) razsodilo:

1. Tožba se zavrne.

2. Komisiji Evropskih skupnosti se naloži plačilo stroškov.

Podpisi